

Citiți lecțiile din manual: *Revoluția neolitică și Inventarea metalurgiei*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Preistoria

1. Definiții

Economie = ansamblul activităților prin care oamenii își procură/produc cele necesare traiului.

Sedentarizare = așezarea definitivă a oamenilor pe un anumit teritoriu.

Troc = schimb de produse și/sau obiecte.

Gintă = grup de persoane înrudite prin sânge și legate prin comuniunea de cult, nume și interese.

Politeism = credința în mai mulți zei.

2. Viața oamenilor preistorici

- cca. 5.000.000 î.Hr. - apariția omului pe Pământ ⇒ debutul Preistoriei, împărțită de istorici în două mari epoci, numite după principalul material utilizat pentru producerea uneltelor și a armelor:

I. Epoca Pietrei:

a. Paleolitic - 5.000.000-15.000 î.Hr. (din limba greacă: *palaos* = „vechi” și *lithos* = „piatră”):

economia s-a bazat pe vânătoare, cules și pescuit, iar uneltele și armele au fost realizate din piatră cioplită, os și corn de animal. Oamenii s-au organizat în cete, bazate pe legături de rudenie și au realizat podoabe, statuete, picturi pe pereții peșterilor (picturi rupestre), ce au înfățișat persoane și animale;

b. Mezolitic - 15.000-8000 î.Hr. (din limba greacă: *mezos* = „mijloc” și *lithos* = „piatră”): oamenii au îmblânzit unele animale și s-au format primele sate, cu locuințe construite de membrii comunității;

c. Neolitic - 8000-5000 î.Hr. (din limba greacă: *neos* = „nou” și *lithos* = „piatră”): regiunea în care s-a făcut trecerea la **sedentarizare**, economia bazată pe cultivarea plantelor (orz, ovăz, grâu, secară, mei) și domesticirea animalelor (canide, porcine, bovine, ovine, caprine) a primit numele de „*semiluna fertilă*” (Palestina, Irak, Siria, Liban și Iran). Ocupații: cultivarea plantelor (agricultură primitivă), creșterea animalelor (păstorit), meșteșuguri casnice (tors, țesut, olărit) și comerț (schimburi de produse - **troc**). Oamenii s-au organizat în **ginti**, triburi (mai multe ginti reunite pe un anumit teritoriu) și așezări sătești (8000 î.Hr.: Catal Huyuk - Turcia). Viața spirituală a fost marcată de formarea concepțiilor religioase (**politeiste**) și apariția de monumente și temple dedicate zeilor.

II. Epoca Metalelor:

a. Epoca Bronzului - 5000-1200 î.Hr.: spre sfârșitul Epocii Pietrei oamenii au descoperit cum să extragă și să prelucereze metalele, la început aceștia realizând obiecte din cupru, aur și argint. Apoi au descoperit tehnologia obținerii bronzului (un aliaj de cupru, aproximativ 90%, cu staniu cositor sau plumb, aproximativ 10%), apărând astfel metalurgia. 4000-1000 î.Hr. - indoeuropenii, populații războinice provenite dintr-o zonă aflată la nord de Marea Neagră, s-au răspândit în Europa și Asia, formând astfel noi popoare: tracii, grecii, sciții, celții, germanicii, italicei (Europa) și hitiții, persanii, indienii (Asia);

b. Epoca Fierului (două subepoci: Hallstatt și La Tène) - 1200 î.Hr.-200 d.Hr.: oamenii au reușit să extragă și să prelucereze fierul, un metal rezistent și solid, din care au realizat cuțite, topoare, coase, lame pentru plug, vârfuri de săgeți, săbii și coifuri.

- ca urmare a descoperirii metalurgiei populațiile umane au crescut și s-au organizat în triburi și uniuni de triburi, conduse de o căpetenie militară;

- agricultura, meșteșugurile, mineritul, comerțul și transporturile s-au dezvoltat, iar odată cu inventarea scrierii și cu întemeierea primelor orașe în Orient a început o nouă etapă în istoria omenirii, Epoca Antică sau Antichitatea.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=1f2udQKjIKE>

<https://www.youtube.com/watch?v=X6wsvyNvtUY>

Fișă de lucru: Preistoria

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Comunitățile neolitice, pornite în căutare de noi terenuri agricole, ca urmare a suprapopulării relative și a secăturii solurilor din regiunile de origine (datorită modului primitiv de prelucrare a pământului, pe suprafețe mici și prin utilizarea doar a unei pelicule subțiri de la suprafața solului, în sistemul „grădinaritului”)... și-au adaptat cunoștințele agricole la condițiile locale, ceea ce a constituit cauza principală pentru care nu s-a format o singură cultură neolitică veche, ci numeroase culturi.”

(Nicolae Ursulescu, *Neoliticul și eneoliticul României*)

B. „Tehnologia produce mai multă tehnologie (...), progresele depind de stăpânirea anterioară a problemelor mai simple. Spre exemplu, agricultorii epocii de piatră nu au trecut direct la extragerea și prelucrarea fierului, care a necesitat furnale cu temperaturi ridicate. Metalurgia minereurilor de fier a apărut și s-a dezvoltat din mii de ani de experiență (...) cu metale îndeajuns de moi pentru a fi prelucrate prin batere (...). De asemenea, s-a dezvoltat și din mii de ani de dezvoltare a furnalelor simple pentru arderea oalelor și apoi din extragerea și prelucrarea cuprului și a aliajelor de cupru (bronzului) (...)”.

(Jared Diamond, *Virusi, Arme și Oțel. Soarta societăților umane*)

1. Identificați, pe baza sursei A, două motive ale răspândirii oamenilor în neolitic.
2. Precizați, pe baza sursei B, cât timp a fost necesar pentru apariția metalurgiei.
3. Menționați, pe baza sursei A, o consecință a înmulțirii comunităților neolitice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
4. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
5. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
6. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
7. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
8. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.
9. Loon, Hendrik Willem van, *Istoria omenirii*, Editura Humanitas, București, 2017.

